

EN TIDNING FRÅN KRIS, KRIMINELLAS REVANSCH I SAMHÄLLET • # 2 2024

WAGGEN UT

SVERIGE "BRINNER", MEN RESURSERNA MINSKAR

**GE ALDRIG UPP,
FORTSÄTT KÄMPA FÖR ETT BÄTTRE LIV**

HAN HAR FÅTT TILLBAKA ALLT HAN FÖRLORAT

FRÅN KICKAR TILL TÅLAMOD

GENOM ATT HJÄLPA ANDRA HJÄLPER HAN IDAG SIG SJÄLV

Bobcat®

**SUCCÉN FORTSÄTTER
MED NY MODELL - E57W**

HJULSÅG

**FRÅN NORR TILL SÖDER
FÖRSÄLJNING & SERVICE
CE-MÄRKTA MASKINER
RESERVDELAR INOM 24 TIM**

WWW.BOBCAT.SE

**STOCKHOLM 08-564 899 60 | KRISTIANSTAD 044-24 40 10
MALMÖ 040-22 22 04 | GÖTEBORG 031-24 40 05**

2 2024

Fågeln Fenix sägs återfödast ur askan av elden den brann upp i.

VÄGEN UT

VÄGEN UT ISSN 1651-4254

Utgivare: KRIS Riksförbund

Ansvarig utgivare: Gernay Woldu

Redaktör: Yvonne Strömberg

Layout: Yvonne Strömberg

Omslagsfoto: jcopelz/Pixabay (omformad)

Tryckeri: Norrköpings Tryckeri AB

Medlemsutskick: KRIS Riksförbund

Drakenbergsgatan 16, 117 41 Stockholm

Företagsannonsering och prenumeration:

Team Work Trading AB, 0587-17 00 00

Kontakta VÄGEN UT:

Drakenbergsgatan 16, 117 41 Stockholm

E-post: redax@krisvagenut.se

Hemsida: www.krisvagenut.se

4 LEDARE:

Två hinder för förbättringar: Minskat bidrag till folkbildningen och långdragna utredningar.

5 SVERIGE "BRINNER", MEN RESURSERNA MINSKAR

Gränser överskrids och det råder ett inferno på våra gator.

6 DET HÄR ERBJUDER KRIS – TROTS MINSKADE RESURSER!

Trots svårigheterna lyckas vi på KRIS ändå hjälpa många.

8 GE ALDRIG UPP, FORTSÄTT KÄMPA FÖR ETT BÄTTRE LIV

Han har fått tillbaka allt han förlorat och fått arbete på en lokal KRIS-förening.

10 ETT "HOPPLÖST FALL" SPRIDER NU HOPP

Med hjälp av KRIS tog han sig igenom en smärtsam process för finna sig själv. Nu hjälper han andra i samma situation.

12 ATT FINNA SIG SJÄLV HOS KRIS

När Lotta var liten trodde hon att hon kunde köpa sig vänner.

14 FRÅN KICKAR TILL TÅLAMOD

Peter har alltid haft mycket energi, men också lidit av psykisk ohälsa. Genom att hjälpa andra hjälper han idag sig själv.

16 KORSORDET

LEDARE:

VI SOM BRINNER FÖR ATT HJÄLPA ARBETAR I MOTVIND

I höstas meddelade utbildningsminister Mats Persson att regeringen minskar stödet till folkbildningen med 250 miljoner kronor under 2024. Dessutom planeras ytterligare sänkningar för 2025 och 2026. Det får stora konsekvenser för människors tillgång till bildning och utbildning, inte minst för oss inom KRIS där folkbildningen genomsyrar de flesta av våra verksamheter. KRIS är en av medlemsorganisationerna i studieförbundet NBV och vi bedriver studiecirklar och kulturarrangemang dagligen, i hela landet.

Samtidigt ser vi som ett resultat av Tidöavtalet överfulla fängelser, dubbelbeläggningar, ständig rekrytering av personal till häkten, fängelser och frivård. Mina kollegor var på ett besök på en anstalt i Stockholm där personalmatsalen var överfull och samtalsrummen hade blivit dubbelbokade. Kapacitetsökningen inom Kriminalvården märks tydligt, och inte alltid till det positiva. Alla blir påverkade – intagna och personal. Jag tycker givetvis att det är bra att kriminella åker fast, men jag hade önskat att de i samband med att de döms till fängelse också får möjlighet till att välja ett annat liv. Samma möjlighet som gavs till mig. En person som vi enbart fängslar kommer att hamna i fängelse igen och igen och igen så länge han eller hon inte får adekvat behandling, terapi, utsluss

och frigivningsförberedande insatser. Tänk om Kriminalvården enbart skulle ansvara för säkerheten och civilsamhället och näringslivet skulle ansvara för innehållet i kriminalvården. Att till exempel KRIS som organisation ansvarade för en speciell del i verkställhetsplanen. Jag tror att vi garanterat skulle få ut fler produktiva samhällsmedborgare med ett sådant upplägg än med det nuvarande systemet.

Ett nationellt avhoppprogram för gängkriminella har vi också frågat efter under många år. Men där händer det ingenting. Det finns inga resurser för oss i civilsamhället att göra det vi verkligen är bra på. Jag deltar ofta i olika forum där jag har möjlighet att påverka politiker med flera. Det är alltifrån runda-bords samtal i Regeringskansliet, brukarråd med Socialstyrelsen till debatter på Järva-veckan med mera. Det brukar vara många representanter från civilsamhället vid dessa forum. Vi räffas för att nätverka och försöka påverka beslutfattarna, men jag tycker inte att det leder någon vart, trots att vi försöker dra vårt strå till stacken. Vi efterfrågar resurser, men i stället minskar anslag och bidrag i en tid då vårt samhälle behöver dem som allra mest.

Regeringen ska hela tiden utreda behov och utreda huruvida man ska gå vidare med vissa frågor, men vad händer efter utredningarna? För fem

år sedan lovade den dåvarande regeringen att tillsätta ett nationellt avhoppprogram för gängkriminella. Fem år senare utreds det fortfarande, men nu av nuvarande regering och ännu har inget avhoppprogram syns till!

Det blir svårt för oss som brinner för att hjälpa människor att utföra vårt arbete när benen hela tiden dras undan från oss. Vi ger självklart aldrig upp, men det hade varit skönt att inte behöva arbeta i motvind som jag upplever att vi har fått göra i ett bra tag nu.

*Germay Woldu
Ansvarig utgivare och
ordförande RiksKRIS*

Foto: Baldur Bragsson

SVERIGE ”BRINNER”, MEN RESURSERNA MINSKAR!

Gränser överskrids och det råder ett inferno på våra gator. Då kan inte resurserna vänta, varken nationellt avhopp-program, arbetet mot kvinnovåld eller stödet till civilsamhället.

Text: Sara Woldu

Vi står handfallna i det inferno som pågår framför våra ögon. En pappa blir skjuten när han är på väg till simhallen med sin 12-åriga son. Ett barn tvingas därmed bevittna när pappan blir avrättad när han står upp mot kriminella. Barn blir mördade av sina föräldrar som är de som ska vara personerna som skyddar dem mot allt ont. Under mars månad i år blev sju kvinnor mördade av sina män, f.d. män eller pojkvänner.

Samtidigt som detta inferno sliter sönder Sverige kvarstår samma ekonomiska anslag till organisationslivet. I vissa fall minskar de till och med då de i stället skulle behöva fördubblas eller tredubblas.

För fem år sedan lovade den dåvarande regeringen att införa ett nationellt avhopp-program för gängkriminella. Vi har fortfarande inte sett till något avhopp-program. Den nuvarande regeringen svarar med att man utreder hur den ska gå vidare med frågan eftersom det finns flera oseriösa aktörer.

Statistiken säger att det finns 14 000 aktiva gängmedlemmar i Sverige och 48 000 som riskerar att hamna i gängkriminalitet. Det är totalt 62 000 individer. Varje dag rekryteras tre barn eller ungdomar in i gängkriminalitet. Under 2023 sökte 650 personer hjälp att lämna kriminaliteten. Endast 160 av dem blev beviljade hjälp på grund av bristande resurser.

Polisens enda riktade grupp mot kvinnovåld, Igor, lades ner under 2023. Igor var ett pilotprojekt, ett samarbete mellan polis och socialtjänst på Södermalm i Stockholm. Utvärderingar och statistik visar att det treåriga projektet var otroligt framgångsrikt.

Polisledningen har en vision om att alla poliser i yttre tjänst i framtiden ska arbeta enligt Igor-modellen. Men att ha en vision känns lite väl otydligt. Det räcker inte när det samtidigt var tredje vecka mördas en kvinna av en man som hon har eller tidigare har haft en nära relation med.

Som om det inte räckte med dessa brister på resurser. Även anslagen till folkbildningen har minskat. Folkbildningen är central i KRIS verksamheter och i det övriga

civilsamhället. Folkbildning bidrar till social inkludering och jämställdhet och är därför extra viktig när det handlar om att bryta utanförskap och hjälpa människor att ta sig från destruktiva miljöer.

Det är inte rimligt att anslag till ideella organisationer inte höjs när samhället står inför de utmaningar som vi gör i dag. Med samma anslag som tidigare år eller i vissa fall minskade blir det mycket svårare för oss bedriva den verksamheten som vi är bra på. Civilsamhället sitter på mycket kunskap, kompetens och erfarenhet som skulle kunna bidra till att rekryteringen av gängkriminella minskar, att flera gängkriminella hoppar av och att kvinnor och barn skyddas från sina förövare. Återigen – vi behöver resurser! ■

Foto: Leandro De Carvalho/Pixabay, beskuren

DET HÄR ERBJUDER KRIS – TROTS MINSKADE RESURSER!

Trots svårigheterna med för lite resurser lyckas vi på KRIS ändå hjälpa många människor in i samhället efter att de levit i kriminalitet, missbruk/beroende, våld eller annan utsatthet.

*Text: Sara Woldu
Foton: KRIS Stockholm*

KRIS finns utspritt över hela landet och erbjuder olika former av verksamheter i avdelningarna, men grunden är densamma. Vi förhåller oss till och arbetar utifrån fem deviser som är hederlighet, drogfrihet, kamratskap, solidaritet och jämställdhet. KRIS fungerar som en trampolin ut i samhället.

Hos KRIS får man under några månader eller år möjlighet att bygga upp en stabil grund att stå på. En sorts rustning inför det verkliga livet. Först arbetar vi med att få bort "rustningen" som de flesta bär på när de kommer till KRIS, det vill säga försvar, rädslor och sorg vilka ofta är maskerade med kriminella attityder.

När rustningen eller muren är borta är det dags att skaffa sig en annan sorts rustning. En betydligt mer användbar rustning som består av tillfrisknande, social kompetens, nya värderingar, gemenskap med mera så att det är lättare att komma in i samhället. Man går från KRIS vidare ut till studier eller annat arbete.

Vi erbjuder målgruppen, det vill säga personer som frigivits från fängelse, kommit ut från behandlingshem

eller kanske direkt från gatan, en plattform och en gemenskap där man kan börja bygga upp sitt liv med hjälp av våra processinriktade grupper och KRIS motivatorer. Alla som arbetar på KRIS har egen erfarenhet av missbruk/beroende och/eller kriminalitet.

Det är själva grundidén med KRIS. Vi erbjuder också praktik och arbetsträning som kan leda till anställning med stöd från arbetsförmedlingen (lönebidrag, OSA–offentligt skyddat arbete). På flera av landets avdelningar erbjuder vi också boende. Om du är intresserad – kontakta din lokala KRIS-avdelning för frågor angående boende.

Uppsökande verksamhet och muckhämtning

KRIS viktigaste arbete är den uppsökande verksamheten på landets olika anstalter. KRIS motivatorer besöker klienterna och förmedlar KRIS budskap samt visar att det finns ett annat sätt att leva på. Vi bygger relationer med klienterna och erbjuder en väg ut för den som vill. Det bästa scenariot är när vi följt en klient från häktet, vidare till anstalt för att sedan

vid frigivning hämta klienten och välkomna hen in i vår verksamhet. Vi har då haft en lång period till att bygga upp en tillitsfull relation, vilket är av stor betydelse för klienten. Man behöver dock inte haft kontakt med KRIS under en lång period för att få vår hjälp.

Med muckhämtning menas att vi hämtar klienten på frigivningsdagen. Av erfarenhet vet vi att återfallsrisken när det kommer till både missbruk och kriminalitet är som störst de första 48 timmarna efter frigivning. Det är alltså av stor vikt att ha en plan och ett skyddsnet direkt efter frigivningen för att skapa sig ett nytt liv.

Daglig verksamhet

KRIS erbjuder en trygg, hederlig och drogfri daglig verksamhet dit man kan gå när man vill göra en förändring i sitt liv. Vi erbjuder ett 12-stegsbaserat och adekvat innehåll med fokus på personlig utveckling och tillfrisknande från beroende och kriminalitet.

Vi arbetar med sorg, skam, skuld, ilska, dysfunktionella familjesystem, medberoende, vuxen-barn problematik, kriminalitet med mera. Vi

Studiecirkel hos KRIS
Stockholm

Våldets ansikten podcast

Muckhämtning

har en bra processgrupp kring våld "Meningen med våld" som riktar sig till både förövare och offer. Har man levt i kriminalitet har man ofta både varit utsatt och utsatt andra för våld.

Vi erbjuder också särskilda kvinno- och mansgrupper i dagverksamheten. Att vara kvinna och ha levt i missbruk/beroende och kriminalitet är stigmatiserande. Vi försöker lyfta bort det stigmat och skapa en trygg plats för kvinnor att känna identifikation med varandra så att tillfrisknande och läkande blir möjligt.

På samma sätt vill vi skapa forum för enbart män där de kan visa sig sårbara och på så sätt motverka den machokultur som ofta präglar ett kriminellt liv. Män är även överrepresenterade när det kommer till självmord och de lider ofta i det tysta av psykisk ohälsa på grund av samhällets förväntningar på hur en man ska vara. På mansgrupperna diskuteras frågor som: fick jag vara ledsen när jag var liten? Om inte, hur har det påverkat mig?

Förutom det självutvecklande innehållet i våra dagliga verksamheter har vi också aktiviteter som grillning,

soppavagn, luncher och firanden vid stora högtider som midsommar, jul och påsk. Vi erbjuder också föreläsningar i skolor och till företag samt mentorskap och kontaktmannaskap.

Utsluss på KRIS

Bor du på ett så kallat halvægshus går det bra att förlägga din sysselsättning hos oss på KRIS. Sysselsättning på KRIS innebär att man är med i den dagliga verksamheten och arbetar med sig själv och sitt inre. Det vill säga med kriminella drivkrafter och attityder, beroendesjukdomen, trauman med mera. Du får möjlighet att börja skapa dig det livet du önskar och förbereda dig inför frigivning. Här får du stöd och hjälp av personer som tidigare gått igenom samma sak och vet hur tufft det kan vara att göra en livsförändring.

Podden Våldets Ansikten

KRIS driver en podcast som heter Våldets Ansikten och den finns där andra poddar finns. Podden föddes ur projektet Våldets Ansikten i samarbete med Socialstyrelsen och riktade sig till våldsutsatta kvinnor i missbruk

och beroende. I dag, efter avslutat projekt, är podcasten bredare och handlar om mycket mer än bara våld och våldsutsatthet.

Det är en filterlös podd där vi talar om allt, högt och lågt, ärligt, naket och direkt från livet. Vi talar om allt ifrån föräldraskap till relationer och psykisk ohälsa, beroende, tillfrisknande och mycket mer. Podden drivs av två kvinnor, båda med egen erfarenhet av beroende, kriminalitet, utanförskap och som tagit sig tillbaka till samhället. Vi talar om våra egna livserfarenheter och målet med podden är att både sprida kunskap och hopp till våra lyssnare. Gå gärna in och lyssna! ■

Kontaktuppgifter

KRIS-föreningarna hittar du på sidan 27.

RiksKRIS: Germay Woldu,
ordförande, tfn 070-753 02 88
www.kris.a.se

Unga KRIS: Jacob Fraiman,
ordförande, tfn 070-7659283
www.ungakris.se

GE ALDRIG UPP, FORTSÄTT KÄMPA FÖR ETT BÄTTRE LIV

Andres mötte KRIS när han satt på anstalt, men han var inte riktig mottaglig för budskapet. Efter en vända på behandlingshem fick en terapeut och en person ur 12-stegsgemenskapen honom att tänka om. Nu har han fått tillbaka allt han förlorat och fått arbete på en lokal KRIS-förening.

Text: Matthias Matsson

Andres, som egentligen heter något annat, är 38 år och var kriminell i över tjugo år. Han kommer från förorten till en av Sveriges större städer, vilket inte bara är en detalj för att beskriva hans bakgrund, som man gör i sådana här artiklar, utan det kommer ha betydelse senare i texten. Han beskriver sin uppväxt som att han kommer från en bra familj men med "annorlunda regler".

– Jag fick göra lite som jag ville och farsan liksom tyckte det var okej. Jag blev inte tillrättavisad om jag gjorde brott så länge jag klarade mig.

Andres började snatta i unga år, men sen eskalerade allt ju äldre han blev. Han blir pappa första gången när han är 18 år, idag han har tre barn. När han var 19 år blev han frihetsberövad. Innan han var frihetsberövad första gången hade han provat hasch, men nu kom han i kontakt med tyngre droger och han blev beroende av opiater. De nästkommande tio åren kantades av opiatberoende, langning och grova brott.

Andres tror att han hamnade i kriminaliteten för att han inte fick den konstruktiva uppmärksamhet han behövde. Han var en mycket nyfiken person och sökte sig till likasinnade.

– Jag skulle väl säga att då förstod jag väl inte riktigt vad gemenskap var. Men om jag ska tänka på det nu så, ja, jag sökte väl en samhörighet, säger Andres.

Andres var under hård press som aktiv kriminell och missbrukare. Kriminaliteten och drogerna tog upp all hans tid istället för ansvaret han hade gentemot sin familj.

– Jag la mer tid på att sköta de bitarna än att vara en bra pappa, säger Andres.

Vändningen för Andres kom den 30 mars 2022. Då hade han distanserat sig från alla människor som ville honom gott och han var helt nedsjunken i drogerna. Han ville inget annat än att ta sig från den mörka plats han hade hamnat i, men visst inte riktigt

hur, så han vände sig till vuxenheten och kom in på behandlingshem. Tanken då var att "bara" upphöra med drogerna.

– Men sen under tiden på behandlingshemmet så fick jag till mig att kriminalitet även är en drog. Som de kallade det där då. Drogen bakom droger, säger Andres.

En av terapeuterna på behandlingshemmet hade börjat sin resa i tillfrisknade på KRIS. Andres hade träffat KRIS på anstalt, men kunde inte riktigt känna igen sig i de äldre kåkfarna som kom på besök då.

– Det var äldre gubbar och de var inte från förorten. Så det var väldigt svårt att känna igen sig i de personerna, säger Andres, som tillägger att även om han inte förstod det då, så hade KRIS alltid funnits i bakhuvudet.

Terapeuten på behandlingshemmet kunde dock övertyga Andres om att KRIS var en bra början på ett bra liv och att de kunde hjälpa mot

den ensamhet den som lämnat en behandling kan känna. Terapeuten berättade om hur KRIS hade hjälpt honom.

– Det var ett ställe han kunde gå till, där han kunde få stöd och hjälp. Och hitta styrka att fortsätta på den bra vägen, säger Andres.

På KRIS, förklarade terapeuten, fanns personer med lång drogfrihet och lång hederlighet, som kunde hjälpa de som var nya. När Andres så kommer ut från behandlingshemmet och fick plats på ett stödboende började han gå på 12-stegsmöten. Där träffade han ännu en KRIS:are som berättade om den lokala KRIS-föreningen.

På stödboendet kom han i kontakt med den lokala Arbetsmarknadsenheten som sa att de kunde erbjuda en OSA-anställning. OSA står för Offentligt skyddat arbete och är en anställningsform via Arbetsförmedlingen anpassat efter nedsatt arbetsförmåga av något slag. De föreslog att han skulle kontakta en ideell förening och då kom han att tänka på KRIS och allt det som KRIS:arna berättat för honom.

– Jag visste inte då riktigt vad det innebar att jobba på KRIS. Men insåg ganska snabbt att det var ett perfekt forum för mig att både lära mig om förningenslivet och kunna jobba med mig själv på köpet, som man gör här på KRIS, säger Andres.

Efter tre månaders praktik blev Andres anställd på KRIS, vilket han varit sedan dess. När detta skrivs har han varit anställd i nästan ett år. Arbetet på KRIS innebär att vara med i den dagliga verksamheten där han deltar i olika studiecirkel med inriktning på självhjälp och personlig utveckling. Han arbetar mycket administrativt och jagar sponsorer till olika aktiviteter och events. Inte minst stöttar han människor och det är något som betyder mycket för honom, speciellt när han tänker tillbaka på den stöttning han själv fått.

– Jag vet ju känslan när människor har stöttat mig och sett mig när jag har känt att ingen annan gör det. Så liksom att lägga 15–30 minuter av

sin tid på en annan person kan göra mycket. Mycket mer än vad man tror, säger Andres.

Han åker också med ut när KRIS-föreningen gemensamt ger föreläsningar och delar om sitt liv och beroendesjukdomen. Han tycker det är viktigt att känna av vilka som är i rummet och anpassa sig.

– Är det ungdomar så delar jag på ett sätt. Är det äldre personer så pratar jag om andra grejer. Är det bara förortsgrabbar pratar jag så att de förstår på ett sätt och pratar om saker som de kan relatera till, säger Andres.

Har du alltid haft den här förmågan, tror du?

– På äldre dagar har jag alltid varit väldigt bra på att läsa av situationer och det har ju jag fått på grund av att jag suttit så mycket. Institutionerna har ju gjort att jag har varit tvungen att lära mig det, säger Andres.

Han lever numera ett gott liv där han fått tillbaka allt han förlorade. Han har fått tillbaka sina barn, har en bra relation, dessutom lägenhet och arbete. Ett körkort är "bara runt hörnet". Men framför allt är han på ett annat ställe mentalt än vad han var tidigare.

– Det är stor skillnad. Någonting som jag märker nu är att jag inte är en stressig person längre. Jag är väldigt lugn. Mina impulsbeslut har i princip försvunnit helt, säger han, även om han kan drista sig till att äta lite mycket godis.

KRIS bygger mycket på ideellt arbete och även för dem som blir aktuella

för anställning kan det ta olika lång tid med myndigheterna. Därför kan man inte nog understryka betydelsen av att KRIS har kunnat hjälpa Andres med en anställning. Det är av stor betydelse på en arbetsmarknad där allt fler arbetsgivare begär utdrag ur belastningsregistret. Arbete är ett stort steg ut ur utanförskap. Men KRIS som arbetsplats skiljer sig från andra arbetsplatser. Här har han kunnat prata om allt han behöver dela och fått hjälp ifall han haft frågor.

– Jag har kunnat fortsätta att jobba med mig själv ute i verkligheten på ett annat sätt. För det är en sak att vara i skogen på ett behandlingshem och en annan att vara ute i verkligheten med alla grejer som den grå vardagen medför, säger Andres.

Andres hade en del funderingar när han mötte KRIS på anstalt. Därför får han frågan om vad han vill säga till dig som möter KRIS på anstalt och häkten. Han understryker att de som kommer från KRIS oftast har samma bakgrund. Han tycker att de oftast vet vad de pratar om.

– Det är aldrig fel att lyssna och all information är bra information när det kommer till att få hjälp, säger Andres.

Till sist säger han att du ska fortsätta kämpa och inte acceptera att gå under i kriminalitet och missbruk, som han var nära att göra under perioder. Men han fortsatte att kämpa.

– När man accepterar det på det sättet som jag gjorde så har man någonsans gett upp. Men jag hade inte gett upp än. Annars hade jag inte suttit här idag. ■

ETT ”HOPPLÖST FALL” SPRIDER NU HOPP

Johannes trodde han var ett ”hopplöst fall.” Som ett krigsbarn som ”sökte sig till kaos”, kom han senare att bli aktiv kriminell i ett tjugotal år och en av ledarna i ett nätverk. Viljan att sluta kom inne på anstalt. Med hjälp av KRIS tog han sig igenom en smärtsam process för att finna sig själv. Nu hjälper han andra i samma situation.

Text: Matthias Matsson

– När jag väl bestämde och beslutade mig att sluta så var det ingen i kommunen som ville hjälpa mig, säger Johannes.

Han såg sig som ett hopplöst fall, eftersom det var vad kommunen sagt åt honom: att han inte skulle kunna sluta. Därför avtog de hans önskan att gå ett avhoppprogram.

Det är några år sedan. Johannes arbetar nu på en lokal KRIS-förening någonstans i landet. Han vill vara anonym och berättar därför under fingerat namn. Han har långt förflutet som kriminell. Som liten upplevde han krig i sitt dåvarande hemland. Han tror att kriget påverkade hans val senare i livet. Han var van vid kaos.

När han växte upp sökte han sig till kriminella kretsar och fick en ledande position i ett nätverk. Beslutet att lämna kom när han gjorde sin sista ”volta”. Han säger att han hade kvar vissa kriminella beteenden på anstalten, men viljan till förändring fanns ändå där.

Han har sökt hjälp hos myndigheter, men förslagen på vandrarhem och härbärgen fungerade inte med tanke på Johannes narkotikamissbruk och hotbild.

– Jag vill ju sluta med allt, inklusive mitt beroende, och det kunde jag inte göra när jag hade mitt beroende i rummet bredvid. Och jag hade mina fiender runt hörnet, säger Johannes.

Johannes sökte sig till Frivården, men även där mötte han oförståelse inför sin situation. Någon vecka före muck fick han dock ett nummer av en av kriminalvårdarna. Ett nummer som gick till välgörenhetsorganisationen Ankarstiftelsen, som bland annat gör uppsökande verksamhet på fängelser.

Efter samtal med Ankarstiftelsen fick han hjälp med att få en kontakt med KRIS, som efter muck kunde hjälpa honom med boende och daglig verksamhet.

Johannes kände inte till KRIS. Det fanns broschyrer, men de var inget han som intern blev tilldelad. Kontakten från KRIS åkte den långa vägen till anstalten och besökte honom. Han berättade vad den lokalförening han representerade kunde erbjuda Johannes, men villkoret var att han håller sig fri från kriminalitet och droger.

Johannes såg detta som sin sista chans. Han hade hamnat i en nedåtgående spiral, där han skjutit, blivit

beskjuten och sett vänner begravas. Även om han i sitt aktiva liv fick det att framstå som att han mådde bra, tärde situationen på honom. Som så många andra i samma sits fann han sig i situationer då han tog till drogerna.

– Man bedövar sig med droger och alkohol. Så det blir så att du inte har tid att känna. Du känner inget. När man lever på det viset stänger man av den empatiska förmågan att känna nåt, säger Johannes.

Han var hela tiden på sin vakt och berättar om konstant stress, sömlösa nätter och paranoia. Han bar på vapen och skyddsväst.

– Jag var så rädd för att jag kunde ta någon annans liv. Det är en farlig känsla att ha. Att frukta för sitt liv och att vara beredd att ta någon annans liv för rädslan, säger Johannes.

Som aktiv kriminell såg det mörkt ut. Han såg inget ljus i tunneln, ingen framtid, men nu hade han fått den här chansen.

– Och jag tänkte, går jag all-in på den? Ja. Har jag kunnat gå all-in på att vara

kriminell, varför ska jag inte kunna gå all-in på att vara normal och ha ett sunt liv, säger Johannes.

När han så muckade hämtade KRIS honom och skjutsade honom till lokal-föreningen som låg i en annan stad, på ett helt annat plats i landet, Där fick han bo och ta del av den dagliga verksamheten. Det var mycket att ta in. Han kände sig trygg och säker, men det tog tid att landa helt och hållet. Han var fortfarande spänd och miss-tänksam. Han nämner hjärnspöken där han försöker förhandla med sig själv om att gå tillbaka till det gamla livet. Men hans vilja till förändring fick honom ändå att fortsätta.

– Jag offrade allt för att jag skulle må bra. Det priset är mycket, men ändå litet, för var jag hamnat. Jag har ju tak över huvudet. Jag har en ny gemenskap, säger Johannes.

Åren gick och idag känns det annorlunda. Han sover bättre, äter bättre och känner att han har en ny mening med livet. Han visade framfötterna och hjälpte till med allt han kunde.

– Jag känner mig bekväm. Jag känner mig respekterad och omhändertagen, säger Johannes.

Nu är du anställd på KRIS. Hur blev det så?

– Det är en bra fråga faktiskt. Det trodde jag aldrig när jag satt inne att jag skulle bli anställd på KRIS. Det är sånt vi inte kan förutse, men jag har ju byggt den vägen åt mig själv. Det finns antingen den destruktiva vägen eller den bättre livsvägen, säger Johannes.

Johannes berättar om hur det är på den dagliga verksamheten på lokal-föreningen, som ser ut som på många andra lokala KRIS-föreningar. Att det är 12-stegsinspirerade möten och studiecirkel fokuserade på personlig utveckling och självhjälp. De gör aktiviteter tillsammans för att bidra till kamratskap och bryta den isolering en före detta kriminell och missbrukare känner när den lämnat det enda liv den känner till. Verksamheten genomsyras också av processer där man bryter kriminella tankemönster

Foto: Pexels/Pixabay

och missbruk. De som är nya tar ryggen på de som gått före. Det är en gemenskap där KRIS:are vägleder varandra och där alla bidrar på sitt sätt.

– Det är det som är det fina. Att det finns folk som hjälper till. Man blir en del av gruppen och gemenskapen. Det är det man inte har när man är kriminell, säger Johannes.

KRIS:arna ger intervjuer med media och studenter samt åker ut på föreläsningar i skolor. Johannes menar att många har en skev uppfattning av kriminaliteten, särskilt hur den framställs i media. Att det saknas en förståelse. En person som lämnat det kriminella livet kommer heller inte bygga en fasad och ge sken av att det är ett lyxliv.

– Att höra det från en kriminell är inte samma sak. Speciellt inte från någon som har lämnat. För den som har lämnat kommer att berätta sanningen.

Att Johannes skulle åka ut och ge föreläsningar var inget han trodde innan.

– Jag kunde dra föreläsningar för grabbarna om hur vi ska göra kriminalitet, hur man ska göra en viss grej, men inte på detta fina sätt, säger Johannes.

Johannes tror han kommit dit för att han vuxit i sig själv, tack vare KRIS. Processen har varit en utmaning för att hamna där han är idag. Det har burit emot att dela med sig. Han har

kallsvettats och inte vetat var han ska börja, men i slutändan har han insett att det varit nödvändigt.

Det har även hänt att han fått flashbacks till tidigare trauman, men även det har varit ett sätt att komma vidare.

– När man går in på djupet då blir man också känslig och man blir påmind. Det är inte kul, men samtidigt så är det också ett sätt för mig att utveckla mig själv. Ju mer man pratar, desto lättare är det att få prata till någon annan, en större grupp också, säger Johannes.

Han upplever att personer i hans omgivning har förtroende för honom, att de ser att han är ärlig med att han lagt av. Han har fått förnyat förtroende hos sin familj. Det har annars varit en skam han fått leva med. Men nu märker han att familjen är glad och att oron har lagt sig.

– De är nyfikna på vad jag gör och hur min dag och vecka ser ut. De är glada för min skull och jag är glad för att de är glada för min skull, att jag har hittat ett inre lugn, säger Johannes.

Det där lugnet har gjort att han mår bättre, är mer självsäker och vill andra väl. Han tillskriver allt detta KRIS och han är övertygad om att KRIS kan hjälpa andra som är i samma sits som han varit i. Att de kan få stöd, kamratskap och utvecklas som människor.

– Jag är väldigt säker på att vi alla har egenskaper som vi kan tillföra samhället. För vårt bästa och för andras bästa, säger Johannes. ■

LOTTA HITTADE SIG SJÄLV HOS KRIS

När Lotta från Östersund var liten trodde hon att hon kunde köpa sig vänner. Som adopterad kände hon ett utanförskap. När hon blev vuxen blev hon förälskad i amfetaminet, vilket ledde till kriminalitet och anstaltsvistelser. Sedan kom spelmissbruket. Nu har hon hittat ett hem och vänner på KRIS Sundsvall.

Text och foto: Matthias Matsson

Jag möter Lotta Persson i KRIS Gävles lokaler. Hon är där i ett Unga KRIS-ärende. Hon sitter nämligen i styrelsen för Unga KRIS-Sundsvall och har som "coach", som är det Unga KRIS kallar sina ungdomsledare, mängder av planer för föreningen. De vill ta rygg på Unga KRIS-Gävles verksamhet och efterlikna deras förebyggande arbete med att gå ut på skolor och föreläsa med mera.

– För jag tror någonstans att det är där vi kan påverka och göra skillnad, säger Lotta.

Lotta har gått en lång inre väg för att hamna där hon är idag. Hon är 43 år och är uppväxt i Östersund. Hon har tidigare tänkt att hon haft en fin uppväxt, men förstår nu att den var mycket dysfunktionell. Hon hade en styvfar som utnyttjat henne. Något hon inte berättade förrän hon gick i sexan, när hon sa det till en lärare.

Lotta är adopterad och kom till Sverige när hon var sex månader gammal. Tidigt kände hon sig annorlunda och ville passa in. Hon kommer ihåg att hon som liten försökte bleka sin mörka hud med klorin. Hon försökte även bleka sitt mörka hår, men det blev morotsfärgat.

Då började hennes första stölder. Hon stal mycket pengar hemifrån för att köpa saker till sina vänner.

– Jag trodde väl att jag kunde köpa mina vänner. Om jag hade någonting som någon ville ha så ville denne vara med mig, säger Lotta.

Hon kämpade i skolan, men gick med nöd och näppe ut ur gymnasiet. Den här tiden fick hon en kompis som tillhörde "värstingarna" i Östersund och hon provade amfetamin för första gången. Här började också hennes riktiga kriminella bana. Hon blev anhållen för bedrägeri. På häktet träffade hon Tomas som senare kom att bli hennes man och far till hennes fyra barn. Hon väntade på honom tills han kom ut och de flyttade till Sundsvall.

– Och då klev jag in i missbruk på riktigt, säger Lotta.

De första barnen blev ganska snabbt placerade i familjehem och i beroendesjukdomens värld blev det för Lotta ett sätt att slippa ta ansvar och ta droger i fred.

– Jag behöver inte bry mig. För jag var ju nyfrälst i drogerna, säger Lotta om hur tankarna gick.

Hon säger att hon då levde ett "hundliv," bodde i bilar, stal och gjorde inbrott i sommarstugor. 2010 leder det till att hon sitter på anstalten Färingsö. Inne på anstalten hände mycket i hennes liv. Hon var gravid igen och hennes mamma gick bort i cancer.

När hon kommer ut, åker hon tillbaka till Sundsvall, får plats på ett boende och får sedan en lägenhet. Hennes son bodde hemma, men var efter ett tag tvungen att placeras. 2016 får hon så en dotter. Det verkade som allt flöt på.

– Men det blev ingen förändring egentligen, säger Lotta.

Tomas hade sedan tidigare ett hus i glesbygden och med hjälp av arvet efter Lottas mamma köpte de även ett så kallat Attefallshus. Hur de skulle få till allt som fanns att göra med huset har hon svårt att förstå i efterhand. Pengar som skulle gå till huset gick till annat.

– Hur gick det här till? Hur tänkte man att man skulle få till det här liksom? Men då kunde man ju få till allting, trodde man, säger Lotta.

Det fungerade ett tag, men på grund av att de inte kunde betala

räkningarna står de till slut utan el och vatten. I denna vända börjar också Lottas spelmissbruk.

– Där klev jag över alla gränser och värderingar som jag som mamma och fru hade, säger Lotta.

Hon kom till exempel ihåg en episod där hon stod mitt ute på en väg och missade att det kom en bil för att hon var så upptagen med att spela på mobiltelefonen. Först spelar hon som ett substitut för drogerna, men även det kom att ändras.

– Jag har spelat bort egentligen hela min familj och då började jag såklart att droga igen, säger Lotta.

Hon ljög om att hon skulle åka med barnen till sjukhus, när hon egentligen skulle ta ut eller låna pengar till spel. Hon spelar bort miljonbelopp.

Allt tog en drastisk vändning den dagen när sonen flyttat hemifrån och när socialtjänsten ville placera dottern. Tomas drar vapen när handläggaren kommer på besök och hotar sedan polisen och skjuter bredvid deras bilar. En insatsstyrka kommer och Tomas blir anhållen och häktad.

Hon står ensam i lägenheten och vet inte vart hon ska ta vägen. När rättegången var över och Tomas var frisläppt från häktet var de lika villrådigas. De återvänder till drogerna ett tag, men Lotta hade insett att hon nått botten. Detta sedan Tomas sagt att han lämnar henne om hon inte slutar

med spelmissbruket.

Med stöttning av Tomas tar hon kontakt med Ing-Marie Björck, ordförande på KRIS Sundsvall. Lotta följde henne på sociala medier och kände henne sedan tidigare. När hon ringer Ing-Marie säger hon att de har en plats på KRIS Sundsvalls kvinno-boende som de inte kan hålla länge. Hon behöver flytta in snarast. Den 9 juli 2022 flyttar så Lotta in på kvinno-boendet. Där och då släppte allt för Lotta, hon kände att hon var färdig.

Lotta blir delaktig i verksamheten och får hjälp med kontakten med myndigheter med mera, men också hjälp med att ta tag i de personliga bitar hon hållit inne. Till exempel övergreppen från barndomen, vilket var en utmaning.

– Man öppnar ju upp en massa grejer som man inte har tänkt på och det gör ont. Så är det ju. Men det är nödvändigt också, säger Lotta.

I mars 2023 får hon praktik och senare anställning. Nu hjälper hon via KRIS andra som är i samma situation som hon själv varit i. Hon tar emot personer som flyttar in i KRIS Sundsvall mans- och kvinnoboenden, hjälper dem i dagliga verksamheten, delar ut fika på stan på måndagarna. Hon hjälper även till med soppavagnen, där behövande kan få ett mål mat och en stunds värme under vintern. Soppavagnen beskrev Vägen ut i förra numret. Att gå från att bli hjälpt till att hjälpa känns "magiskt".

– Det är det absolut bästa. Det är det här jag kan, säger hon och förklarar att hon sökt behandlingspedagogutbildningen och kommit in.

– Jag har ju haft den turen, förmånen, att jag inte har något drogsug. Inte sedan den dagen då jag flyttade in på KRIS har jag en enda gång haft tanken att droger skulle vara ett alternativ i mitt liv igen, säger Lotta.

Hon inser nu att hon inte varit ett närvarande mamma, att hon inte satt sina barn först. Men tack vare arbetet hon gjort med sig själv och stöttningen från KRIS har hon fått tillbaka kontakten med sina barn.

– Han som är 18 år han bor i princip hemma hos mig nu. Han väntar på egen lägenhet. Jäntan är hemma nästan varje helg. Och han som är 13 år dyker upp lite då och då, säger hon.

Hon säger att livet inte är en dans på rosor, men:

– Livet är ju tusen gånger bättre nu än vad det var då.

Hon avslutar med att säga att KRIS – hennes nya familj – räddat hennes liv, att hon numera kan känna sig trygg med vem hon är och att hon har riktiga vänner.

– Jag är Lotta. Jag behöver inte köpa mina vänner idag, säger hon. ■

FRÅN KICKAR TILL TÅLAMOD

Peter Zetterlund har alltid haft mycket energi, men har också lidit av psykisk ohälsa. En hel del välmenade insatser från samhället landade helt fel och ledde honom in i förvärrat missbruk. Kriminalitet har länge funnits i bilden. Nu tar han igen berövda barn- och ungdomsår på KRIS

Text och foton: Matthias Matsson

– Ju hårdare regler jag fick desto mer arg blev jag, säger Petter Zetterlund om hur samhället försökt hantera den upproriskhet han hade mot auktoriteter.

Nu har han lärt sig att ha tålamod, även om man kan se allt "spring i benen" i hans skämtsamma rappa mun. Det är en lång historia han har att berätta.

Peter från Gävle har alltid haft mycket energi. På förskolan hade han svårt med kommunikationen och lätt till ilska, vilket gjorde att han blev mobbad. Han fick tidigt en ADHD-diagnos, eller DAMP som den hette då. Han medicinerades med Concerta och fick euforikänslor, men blev nedstämd och asocial när det klingade av. Till slut hamnade han i en liten grupp med två lärare och tre elever. Det var en positiv upplevelse för Peter med lärare som för första gången såg honom och en skolgång som var anpassad efter hans behov. Tyvärr lades gruppen ned då den ansågs ta för mycket resurser.

En destruktiv vändpunkt kommer när Peter var tretton. Hans plastmorfar dog. Samtidigt flyttade Peters storsyster ut och en lillasyster föddes. Det var med andra ord mycket som hände och sorg i familjen. Peter blev rebellisk. Han umgicks med stökiga vänner, sökte kickar och testade hasch. Han började med stölder. Relationen till mamman förvärrades. Hon och Gävle kommun bestämde sig för att bryta det destruktiva

kompisumgänget och han hamnade på HBV-hem.

– Och någonstans i mitt hjärta förstår jag att jag aldrig kommer flytta hem till min mamma igen. För det är så infekterat, säger Peter, om hur han tänkte.

Här kom han att lära känna välfärdsentreprenören och Robinsonvinnaren Jan Emanuel och han fick bo på ett av hans HBV-hem. Han såg upp till den välbyggde och tatuerade Jan.

– Det såg ut som om han kommit rätt liksom. Så jag tänkte ju det här kanske blir lite kul.

Men Peter rymmer från de olika institutionerna under tiden han är LVU:ad, vilket han är till 21 års ålder. Efter att ha varit placerad på Gotland går Jan Emanuel in och tycker att Peter behöver omplaceras, eftersom han med tiden märker att situationen förvärras för Peter på boendet. "Han kommer bli en riktig missbrukare. Så vi måste bryta det här, säger Jan Emanuel", enligt Peter.

Jan ordnade ett Resurspersonsboende i Uppsala. Det var en välmenad tanke, vid tiden tyckte Peter att det är det "bästa som har hänt". Resurspersonen lovade Peter att hjälpa till med urinprover om Peter inte avslöjade att han drack alkohol och tog kokain. På ovanvåningen bodde en amfetamin- och GHB-missbrukare som Peter kände. Nu kom Peter att testa nästan alla droger utom opiater.

Efter två år hos resurspersonen får Peter åka iväg på olika institutioner.

– Då undrar jag väl kanske vad fan gör jag här? De här är ju mycket värre än vad jag är. För jag hade ju kommit in i kärleksfasen. Jag vill ju inte sluta. Jag vill ju inte ens vara på hem, säger Peter.

När Peter så blev 21 år var han inte längre aktuell för LVU och Socialtjänsten var inte längre med i bilden. Peters pappa hade återupptagit kontakten med honom och han fixade in honom som traditionell lärling som ställningsbyggare. Men Peter upptäckte att kollegorna drack alkohol, tog droger och anabola steroider. Peter tänker då vad som kom att bli en förödande tanke:

– Det kan väl inte vara så jävla svårt att knarka och göra allt det här och jobba. Det är väl inget problem, säger Peter.

Han hade svårt att hänga med i arbetet och fick sparken. Då eskalerade missbruket. Han sökte sig till destruktiva relationer och hamnade på anstalt för dopning- och narkotikarelaterade brott. Han kände att han nått vägs ände, som att han blivit berövat sina barn- och ungdomsår på alla institutioner och boenden. När han kommer ut slås han av tanken: "Jag känner ju inte en enda jävla vettig människa".

Han försökte träna bort sina problem och tog anabola steroider. Samtidigt insåg han att han behövde psykiatrisk hjälp, men utan narkotikaklassade mediciner. Han gick på öppenvårdsbehandling, men isolerade sig. Han kände sig ensam och det psykiska måendet förvärrades och han tog till drogerna igen. Samtidigt blev han inlagd på sjukhus eftersom han varken kunde äta eller dricka. Han förklarar:

– Eftersom jag inte riktigt sköter om mig när jag missbrukar, för då tappar jag livsglöden. Jag vill inte äta. Jag vill inte sova. Jag vill inte sköta de här sakerna, säger Peter.

Till slut kom han in på vuxenbehandling. Nu var han mer än villig

till förändring och det hjälpte att han mötte äldre som också hade viljan, som var trötta på missbruket.

– Och där kunde jag öppna upp mig, säger Peter.

Det var på behandlingshemmet han kom i kontakt med KRIS, då Peter, som äger behandlingshemmet, kände Billy Nilsson på KRIS Gävle. När han inte fick beviljat förlängning stod Peter i valet och kvalet om han ska åka ned till Stockholm och jobba som ställningsbyggare, eller inte. Men Peter var rädd om sin drogfrihet.

Peter från behandlingshemmet insisterade på att han skulle göra ett försök på KRIS Gävle och ordnade ett möte mellan Peter och Billy. Då blev han en del av KRIS Gävles dagliga verksamhet. Han var rastlös första tiden, men han tog sig igenom det tack vare stöttningen från KRIS. Han säger att han fick testa sitt tålamod och var han befann sig i livet.

– När jag var uppe i allt var jag väldigt mycket i mina känslor. Det var mina känslor som styrde det mesta av mig, säger Peter.

Han var väldigt bestämd att hålla sig drogfri, även om han kunde känna sug ibland i början.

– Men det var väl egentligen att jag ville fly från allting som var jobbigt. Det var bara att stå ut. Men jag hade också hjälp, säger Peter.

Han gick på 12-stegsmöten, men han uppskattade också KRIS miljö där man inte tar narkotikaklassade läkemedel. Han fick praktik i sju månader, en provande period och sjukskrivning var på tal, men Peter ville växa som person och inte sitta hemma. Praktike

gicks så över i en provanställning.

– Då var det som att det var en is som bröts, säger Peter.

Genom anställningen kunde han betala av sina skulder och flytta till ett radhus. Där bor han med sin fru, Johanna, som han har två barn med, träffade han tack vare KRIS. Han mår bättre psykiskt och tar Erogenyl som inte är narkotikaklassat mot sin bipolära sjukdom. När detta skrivs har han varit drogfri i snart två år.

När han var yngre hyste han agg mot sin mamma för att hon lämnade ut honom till myndigheterna, men idag förstår han henne på ett annat sätt.

– Hon har varit orolig hela sitt liv. Hon har inte sovit bra på nätterna. Hon har inte fått tag på mig. Hon har liksom varit helt sönderstressad, säger Peter. I dag är vår relation helt annorlunda.

– Idag kan jag säga till min mamma att jag älskar henne och ge henne en stor kram och en puss på kinden, säger han.

Jobbet på KRIS Gävle rullar på. Han motiverar människor i den dagliga verksamheten, lagar mat och ser till att allt flyter på. Han är även aktiv i Unga KRIS Gävle och åker ut och föreläser på skolor.

– Det är det handlar om. Och det får en att växa själv. Genom att hjälpa andra växer jag själv. Det får jag göra genom KRIS, säger Peter.

Han är på ett annat ställe i livet, vilket han ser som ett privilegium.

– För mig har KRIS gett jättemycket. Jag är så tacksam. För all hjälp jag har fått, säger Peter. ■

KORSORDET

Koppla av en stund med vårt korsord!

Du har chans att vinna frimärken och ett gratis medlemskap i KRIS!

Vinstplan

1:a pris - 3 kartor, 30 st frimärken

2:a pris - 2 kartor, 20 st frimärken

3:e pris - 1 karta, 10 st frimärken

De tre första rätta dragna korsorden vinner enligt prisplanen ovan.

				FRANKRIKE	DE LOCKAR GAMARNA	GER RÅD OCH TIPS FÖR LANT- BRUKARE	RUSTIK- BONDSTIL PÅ REKLAM- BYRÅ		LÖPER PÅ TVÄREN	KROPPSDEL SVÅR ATT MISS- FÖRSTÅ
				ETT HERRANS LIV						
				HAR NOG KINESISK BONDE			MÅSTE MAN SMÅBARN			
				ÄR UT- PEKANDE						
				ÄR SVÅR ATT KÖNS- BESTÄMMA	BILDligt ORD FÖR ORO-		ÄR FILAN- TROP		GEMEN- SAMHETS- ANLÄGG- NING	
				LÄSER KÖRKORTS- TAGARE	VÄCKANDE HÄN- DELSE		ÖVERENS- ENTU- SIASMEN			
VARA LARVIG OCH TRAMSIG	SITTER STYRE FAST PÅ	ETT YNGRE SYSKON	KÖPT OCH SÅLT MYNNING	STÅR PÅ BÅT	ALLMÄN- TJÄNST- GÖRING			GUSTAF DAHLÉNS FÖRETAG EFTERSOM		
GJORTEN REPA SOM MARKERING						STRUNT- PRAT			DET INNEHÅLLER MEDEL FÖR LIVSMEDEL	
ÄR JORD- KLOTET					ANVÄNDES FÖR FÖR ATT SAMLA IHOP HÖ	DE FÖR- DELAR BÖRDAN		GÖRA MER SIMPEL	BOLMEN T.EX.	
SITTER SARONG					SÄTTS MISS- TÄNK I	GJORT VÄGEN SÄKER SVAG				
ÖPPNING SITTER PÅ KASTSPÖN			SPÖKE I BARNBOK	SPAD			KLURIG- HET	GER FUKTIG VED		
								FLINK	ELEMEN- TÄRA RING	
AJA BAJA			UTSPELA SIG	DEN ÄR BRA SOM KÖRHÄST					HEMIFRÅN	
LEKSAKEN SOM SVÄVAR I LUFTEN						GÅR FÖR- SIKTIG PÅ	SPARKAR RÄDD HÄST			
			STATUS I INDIEN			PARKE- RING	HELT VÄRDE- LÖSA		Ulfres Korsord .se	
GÖR RELIGÖS DOLD										

OBS! Tävligen gäller endast för de som är placerade på någon av Sveriges anstalter, häkten eller SIS-instutioner.

Ditt svar behöver vi senast den: 15 augusti 2024

Skicka svaret till:
KRIS Riksförbund
Drakenbergsgatan 16
117 41 Stockholm

Facit för korsordet i Vägen Ut 1.2024

VANLIGT KÖTTILL- BEHÖR	RELIGION	T	GE PRE- VELEGIER	A	KVALL HAR SUTUT	MODERN DRAGARE	T	DRINK												
TÄR DEN SOM VILL OMVÄLVA	K	R	A	F	T	T	A	G												
ÄR VÄMPYR KÄND FÖR	Y	ARBETAR- FACK- MOBIL	L	O	ATER KÖR- VÄDER- STAD- PRODUKT	A	S	KRYPA FRAM, ÄVEN OM MAN ENTE ÄR FLISK												
BRÖD ELLER SPRÅK	F	R	A	N	S	K	A													
BLIVVÄDER	T	Ö	HAGEL	LUST	ÄR	PANTRAR	Å	T						R	Å					
FÄNNIS I KIRKARE																				
SÅ MÖRKA SOM DE KAN BLI	P	R	I	S	M	O														
	K	O	L	S	V	A	R	T						A						
HYNDA HÄR ELSA BESKÖV SKRIVET	T	I	K	ÄR VÄRDE- FULL	S	OFFEN- SIVEN	Ä	SKRIVER STUDENT						ATT RIMMA MED	S	FLASKOR MED OL	MURAL- MÅLNING	F	DEN HAR VARET LÄRV	DEN ÄR GIVEN TILL GYROS
	S	A	G	O	S	K	A	T						T	VANLIG BOLAGS- FORM	A	B	KULT- HANDLING TRASKADE	R	I
KANT PÅ KLÄDES- FLAGG	T	ÄR ANONYM	R	SKAR- SINNE	I	N	T	E	L	ÄR CYLINDER- FORMAD	L	L	I	G	E	N	S			
	L	I	N	N	I	N	G				T	R	I	S	S	A				
MED- DELÄDE	S	A	ÄR DE FLESTA ALKOHOLHÅLTIGA DRYCKER		DET BLIR FYLTT MED TEK- NISGAR	R	I	T	B	L	O	C	K	E	T					
GER ARBETE	REDER SÅSEN MASKA	M	A	J	S	E	N	A	BLAD ÖVERENS	A	R	K	KOMMUN- STYRELSE EDERA	K	S					
	L	Ö	N	PENSIONS- BOLAG	Ä	PERSON- LIG TRÄNARE	P	T	ÄDELT TRÄD	E	K	TITEL FÖR BARONET	"... VÄR HAGE"	U	T	I				
SITTER MAGNUM PÅ "WESBITT"	G	L	A	S	S	P	I	N	N	E	KNOP FILMSTAD	S	T	E	K					
	G	L	Ö	M	T	FÄS UR TVÅ HÅL I VÄGGEN	E	L	VILL INTE STUDENT FÄ	I	ÄMNE I TRÄ	L	I	G	N	I				
GOR SVARTJOB PÅ VÄGEN	A	S	F	A	L	T	L	Ä	G	G	A	R	E	Uttills Korsordet SB	N					

Korsord: © Ulf Fransson

VI STÖDER KRIS DROG- OCH BROTTSFÖREBYGGANDE ARBETE I SAMHÄLLET

COMFORTZONE

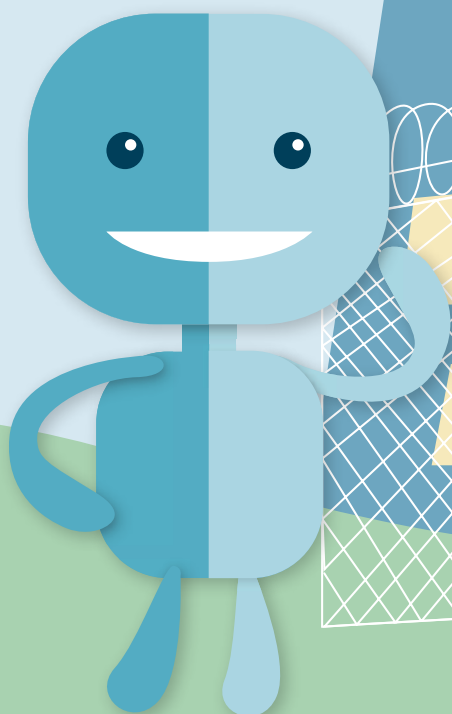
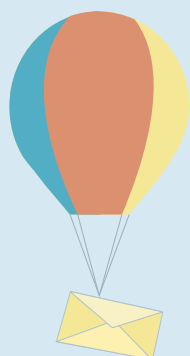
VÄRMEPUMPAR *Proudly made in Sweden*

GRIPEN INDUSTRI & INVEST AB

BOX 49 641 21 KATRINEHOLM

Vad händer på Insidan?

För att berätta om livet innanför staket och murar finns Insidan – en sida på nätet för barn och unga med familjemedlem i fängelse, häkte eller frivård.

insidan.kriminalvarden.se

**KRIM:
VÅRD**

Kriminalvården

VI STÖDER KRIS DROG- OCH BROTTSFÖREBYGGANDE ARBETE I SAMHÄLLET

MEDITEK

STIL

Personlig assistans och politisk påverkan

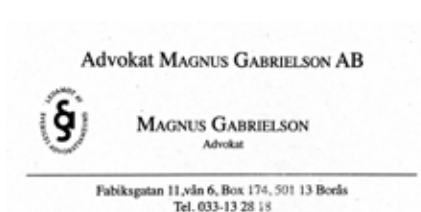
SKOLBERGA HVB

Den trygga vägen mot en
självständig framtid

VI STÖDER KRIS DROG- OCH BROTTSFÖREBYGGANDE ARBETE I SAMHÄLLET

OTTOSSON
FÄRGMAKERI
 AB

ICA Supermarket
Skogås

Björkvall & Son AB

AIRCENTER AB

GEOGRUND

Svenska kyrkan
 BOLLNÄS PASTORAT

A. Jensen Ingenjör AB
www.jensen@ajieab.se

BEIJER • ALMA

ADVOKATFIRMAN
HARTWIG

DOSTJÄRNAN

STÖD VÅR VERKSAMHET! RING VÅR ANNONSAVDELNING 0587-17 00 00

BUEAB

Familjebostäder
i Göteborg

Kristianstads kommun

REGION KRONOBERG

BULA AB
Butiks & lagerakuten

FASTIGHETSÄGARNA

LAMPBOLAGET AB

**SCREEN!
BOLAGET!**
Det kompletta profileringsföretaget

ColliCare
Logistics

GREENCON!

**livsmedels
HANDLARNÄ**

SKURUPS KOMMUN
300 Inboppare i Skurups kommun

CONAPTO

Gällivare kommun

BOLIST
LÖTTORPS BYGGVAROR AB

Sparbanken Nord

**EK LINDER
& TESCH**
ADVOKATBYRÅ

HBK
HAMMARBY BYGG & KONSULT AB

**MUNKFORS
RANSÄTER**
Munkfors Kommun

Sparbanken Skåne

EKSJÖHUS

HEMAVAN

olséns
JÄRNHANDEL AB

Stockholms Handelskammare

ENERGI & INNEKLIMAT AB
ETT TEKNIK- & SERVICEFÖRETAG

Svenska kyrkan
KATARINA FÖRSAMLING

Oppunda
VVS-SERVICE AB
KATRINEHOLM TEL. 0150-555 30

Sundström

ESLÖVS KOMMUN

Korpberget
Behandlingscenter

RAMmakaren
RAMmakaren Ståservice AB
0708-562345
kontakt@rammakaren.se • www.rammakaren.se

SVENEMA
PHARMACEUTICAL EQUIPMENT
SINCE 1988

VI STÖDER KRIS DROG- OCH BROTTSFÖREBYGGANDE ARBETE I SAMHÄLLET

		<p>Fastpartner AB Stockholm</p>	<p>MT Technology Partner Uppsala</p>
	<p>Adentia AB Tyresö</p>	<p>Finspångs Församling Finspång</p>	<p>Nora Finmekaniska AB Nora</p>
	<p>B.A.T. Cofra AB Vallentuna</p>	<p>Frösunda Stockholm</p>	<p>Rent and Constructions Patrik Wallin AB Södertälje</p>
	<p>Bilplåtcenter i Östersund AB Östersund</p>	<p>IRIS Hadar AB Stockholm</p>	<p>Rostfria AB Accurat Upplands Väsby</p>
	<p>Boråstapeter AB Borås</p>	<p>Jukkasjärvi Församling Kiruna</p>	<p>Sotning & Ventilation i Karlstad AB Karlstad</p>
	<p>Carl Bennet AB Göteborg</p>	<p>Kiruna Fältrep AB Kiruna</p>	<p>Sundsvalls Församling Sundsvall</p>
	<p>E & F Ekonomikonsult HB Avesta</p>	<p>Klippans kommun Klippan</p>	<p>Svecon Freight AB Gävle</p>
	<p>Emanuelssons Transport AB Motala</p>	<p>Lasse Olsson Foto AB Hägersten</p>	<p>Tegneby Åkeri AB Linköping</p>

VÅRA KRISFÖRENINGAR

BORÅS

Träningslägenheter och boendestöd

Högagårdsgatan 20
507 53 Borås
Telefon: 073-314 48 51
E-post: boras@kris.a.se

GÄVLE

Kålhagsgatan 4B
Ingång Övre Åkaregatan
802 53 Gävle
Telefon: 026-65 29 18
E-post: gavle@kris.a.se

Unga KRIS

Telefon: 070-642 11 21
E-post: gavle026@gmail.com

GÖTEBORG

Gruppboende och boende med bostöd (träningsslägenhet)

Varholmsgatan 2D
414 74 Göteborg
Telefon: 076-288 48 92
E-post: goteborg@kris.a.se

HALLAND

NBV Huset i Vinberg
Falkenbergsvägen 59
311 50 Falkenberg
Telefon: 076-563 16 94
E-post: halland@kris.a.se

NORRKÖPING

c/o Coompanion Östergötland
Box 6178
600 06 Norrköping
Telefon: 070-283 40 51
E-post: norrkoping@kris.a.se

STOCKHOLM

Drakenbergsgatan 16
117 41 Stockholm
Telefon: 08-327 100
E-post: stockholm@kris.a.se

STRÄNGNÄS

Unga KRIS

Nicandergatan 12
645 31 Strängnäs
Telefon: 073-722 46 79
E-post:
jan.ukkolin@ungakris.se

SUNDSVALL

Mansboende och kvinnoboende (stödboenden)
Västravägen 9
852 34 Sundsvall
Telefon: 060-15 12 11
E-post: sundsvall@kris.a.se

SÖDERTÄLJE

KRIS och Unga KRIS

Övre Torekällgatan 29
151 33 Södertälje
Telefon: 070-765 92 83
E-post: sodertalje@kris.a.se

UMEÅ

Slöjdgatan 8
903 25 Umeå
Telefon: 073-831 62 11
E-post: umea@kris.a.se

VÄRNAMO

Jönköpingsvägen 107A
331 34 Värnamo
Telefon: 0763-45 24 81
E-post: varnamo@kris.a.se

VÄSTERÅS

Unga KRIS

Slottsgatan 6
722 11 Västerås
Telefon: 073-069 06 16
073-899 12 11
E-post: vasteras@ungakris.se

B

Posttidning

Ej retur

VÅLDETS ANSIKTEN

PODCAST

FINNS DÄR ANDRA
PODDAR FINNS

www.valdetsansikten.se

